

aut huiusmodi et ipsi habebunt. **Maxima** quidem alia promissa sunt et post eis promittitur: sed hic occulte insinuat aliquid plus illis. De illis enim simpliciter dicitur: surgite et dormiant generationem hanc: de his autem: Cum sederit filius hominis: sedebitis et vos. Manifestum est ergo quod conregnabunt et cohabitabunt in gloria illa: honorem enim et gloriam ineffabilem significat per thronos. Qualiter autem hoc promissio completa est: nunquid enim in iudas sedebit: nequaquam. Lex enim a domino posita est per hieremiam prophetam: loquar super gentem et regnum ut edificent et plantent illud. Si fecerit malum in conspectu meo penitebo: et ego de bonis quod locutus sum ut faceretis eis. Quod si indignos se ipsos promissione faciant non adhuc faciam quod promisi. Indignum autem se ipsum principatum iudas ostendit: et propter hoc tunc loquens discipulis non simpliciter eis promissit. neque enim dixit: Vos sedebitis sed adiunxit: Qui secuti estis me. ut et hinc iudas excludatur: et eos qui postea futuri erant attraheret. non enim ad illos solos dictum est: neque ad iudam iam indignum effectum. **HILA.** Sequela ergo christi apostolos super. xij. tribus iudicandis. xij. tribus israel: in. xij. patriarcharum gloria copulavit. **AVG.** xx. de ciuitate dei. Et hoc enim loco dicimus: cum suis discipulis iudicaturus iesu. unde et alibi iudeis dicit: Ideo iudices vestri erunt. nec quoniam super duo decim sedes sessuros esse ait. xij. solos homines cum ipso iudicatos putare debemus. Duodenario quippe numero vniuersa quedam significata est iudicantium multitudo: propter duas partes numeri septenarii quo significatur plerumque vniuersitas: quod due partes. id est tres et quatuor: per altera multiplicata. xij. faciunt: alioquin quoniam in locum iude traditoris apostoli matthei legimus ordinari. **Apl.** paulus qui plus illis omnibus laborauit: ubi ad iudicandum sedeat non habebit: qui perfectus cum alijs sanctis ad numerum iudeum se pertinere demonstrat cum dicit: Nescitis quia angelos iudicabimus. **AVG.** in libro de penitentia: In hoc erant numero iudicantium omnes intelliguntur: propter euangelii sui omnia dimiserunt: et secuti sunt dominum. **GRE.** x. mo. Quisquis enim stimulo diuini amoris excitatus hic possessa reliquerit: illic perculdubio culmine iudicarie prestant obtinebit: ut simul tunc iudex cum iudice veniat: qui nunc consideratione iudicij sese spontanea paupertate castigat. **AVG.** xx. de ciuitate dei. De ipsis quoque iudicandis in hoc numero duodenario similis causa est. non enim quia dictum est: Iudicatis. xij. tribus israel: tribus leui que. xij. est ab eis iudicanda non erit: aut solum illi populi: non etiam gentes ceteras iudicabunt. **CHRY.** super mattheum. Vel per hoc quod dicit: In regeneratione promittit christus: tempus christianitatis futurum post ascensionem suam quoniam. s. homines regenerat per baptismum: et illud est tempus quoniam christus sedet in sede maiestatis sue. Et vide quod non de tempore futuri iudicij dicit: sed de uocatione gentium vniuersarum. non enim dicit: Cum venerit filius hominis sedes super sedem maiestatis sue: sed in regeneratione cum sederit in sede maiestatis sue. Quod et tunc fuit ex quo gentes credere ceperunt in christum: secundum illud psalmi: Regnabit dominus super gentes: de sedet super sedem sanctam suam. Et extrinsecus apostoli sederunt super. xij. thronos. id est in omnibus christianis. omnia enim christianis quod suscipit verbum petri thronum sit petri: et sic de alijs apostolis. sedent ergo apostoli in his thronis in. xij. partes distinctis secundum diuersas reuerentias animarum et diuersitates cordium: quod solus deus cognoscit. Sic enim iudeorum populus in. xij. tribus fuit diuisus: sic et vniuersus populus christianus diuisus. xij. tribus ut quidam aie sint de tribu ruben: et sic de alijs propter diuersas virtutes. Non enim omnes gratie in omnibus equaliter sunt sed unus precedit ista: alius in illa. Et sic apostoli iudicabunt. xij. tribus israel. id est omnes iudeos per hoc quod verbum apostolorum est a gentibus receptum. Omnes autem christiani sunt quidem. xij. sedes apostolorum: sed una sedes christi. Christi enim omnes virtutes sunt quasi una sedes: quia in omni virtute equaliter ipse solus perfectus est. unusquisque apostolorum in aliquo bono speciali sit perfectior: ut petrus in fide: et ioannes in caritate: et sic de alijs. et quod de retributione apostolorum in hoc mundo vanda christi

stus loquat demonstrat quod sequitur. Et omnes qui reli. do. vel fra. Si enim in hoc seculo centuplum recipiunt: sine dubio et apostolorum etiam in hoc seculo merces futura promittebatur.

CHRY. in hominibus. Vel discipulis promittit futura: quod ex celliores erant iam et nihil premium querebant: alij autem que sunt hic repromittit. **ORI.** Vel aliter: Sic reliquit omnia et secutus fuerit christum que promissa sunt petro et ipse recipiet. Si autem non omnia reliquit: sed quedam specialiter referunt hic multiplicia recipiet: et vitam possidebit eternam. **HIE.** Ex occasione autem huius scilicet quodam introducit mille annos post resurrectionem dicentes: Tunc nobis centuplum omnium rerum quod dimisimus: et vitam eternam esse reddenda: quod si in ceteris digna sit promissio: in vxoribus appareat turpitudine: ut qui vnam pro domino dimiserit: centum recipiat in futuro. Sensus igitur iste est: Qui carnalia per saluatorem dimiserit: spiritualia recipiet: quod preparatione et merito sui quasi paruo numero ceteris coparetur. **ORI.** Sed in hoc seculo quod per fratres carnalibus multis inueniet fratres secundum fidem: sic et pariter omnes episcopos et presbyteros et filios omnes etiam filiorum habentes. Sunt autem et angeli fratres et sorores omnes: quod exhibuerunt se christo virgines castas tam iste que nunc habentur in terris: quod ille qui iam viuunt in celis. Agros autem et domos multiplices intellige in requie paradisi et ciuitate dei: super hoc autem omnia possidebit vitam eternam. **AVG.** xx. de ciuitate dei. Et etiam quod hoc dicit: Centuplum accipiet. expones quodammodo apostolus ait: quasi nihil habentes et omnia possidentes. Ceterum enim per ipsam vniuersitate ponunt aliqui. **HIE.** quod autem dicit: Et omnes qui reli. fra. congruit illi scilicet quod dixerat: Veni separare hominem a patre suo. Qui enim propter fidem christi ad predicationem euangelij omnes affectus preperierint atque diuitias et seculi voluptates: isti centuplum accipiet: et vitam eternam possidebit. **CHRY.** in hominibus. Cum autem dicit: Qui reli. vxor. non habuit vel simpliciter nuptie diuellantur sed ut omnibus preferam fidei pietatem. Uide autem mihi persecutionis ipsius occulte insinuare. quod enim multi futuri erant filios ad impietatem trahentes: cum hoc acciderit: neque per prebuit neque per viris habeant. **RABA.** Vnde quod multi virtutum studia non eadem quod incipiunt intentione pietatis consummari: sed vel tepescunt vel accelerare labunt. Siquis: Multi autem erunt primi non. et non. primi. **ORI.** Per hoc exhortatur eos qui nuper accedunt ad verbum diuini: ut festinent ad perfectum ascendere per multis qui vident senuisse in fide. Potest etiam hic sensus destruere eos qui gloriantur eo quod christianis parentibus sunt enutriti in ipsa christianitate: neque pusillam meam fiat quod christianitatis dogmata nouissime receperint. Habet etiam alium intellectum ut sint primi israelite qui facti sunt nouissimi propter infidelitatem: gentes autem nouissimi primi. Certe autem dicit: Multi. non enim omnes primi erunt nouissimi: nec omnes nouissimi primi. Adhuc autem multi hominum qui natura nouissimi sunt efficiuntur per vitam angelicam quibusdam angelis superiores: et quidam angeli qui fuerunt primi facti sunt nouissimi propter culpam. **REMI.** Potest etiam specialiter referri ad trinitatem diuinam quod primus videbatur legis precepta implendo: sed quod terrenam substantiam preulit deo: nouissimus factus est. Sancti apostoli videbantur sed relinquendo omnia per humilitatem gratiam facti sunt primi. Sunt etiam plurimi qui post studia bonorum operum a bonis operibus deficiunt: et cum fuerint primi: fiunt nouissimi.

Ca. XX.

Simile est regnum celorum homini patrifamilias qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam. Conuentione autem facta cum operarijs per denario diurno: misit eos in vineam suam. Et egres- sus circa horam tertiam vidit alios stantes in foro ocio- sos: et dixit illis: Ite et vos in vineam meam: et quod iustum fuerit dabo vobis. Illi autem abierunt. Iterum autem exiit circa sextam et nonam horam: et fecit similit. Circa vnde circa vero exiit et inuenit alios stantes: et dicit illis:

Quid hic statis tota die ociosi? Dicitur ei: quia nemo nos conduxit. Dicit illis: Ite et vos in vineam meam. Cum sero autem factum esset: dicit dominus vinee procuratori suo: Voca operarios: et redde illis mercedem: incipiens a nouissimis usque ad primos. Cum venisset ergo qui circa undecimam horam venerat: acceperunt singulos denarios. Venientes autem et primi arbitrati sunt: quod plus esset accepturi. Acceperunt autem et ipsi singulos denarios. Et accipientes murmurabant aduersus patrem familias dicentes: Hi nouissimi vna hora fecerunt et pares illos nobis fecisti: qui portauimus pondus diei et estus? At ille respondens vni eorum dixit: Amice non facio tibi iniuriam. Nonne ex denario conuenisti mecum? Tolle quod tui est et vade. Volo autem et huic nouissimo dare: sicut et tibi. Aut non licet mihi quod volo facere? An oculus tuus nequa est: quia ego bonus sum? Sic erunt nouissimi primi: et primi nouissimi. Multi enim sunt vocati: pauci vero electi.

REMI. Quia dixerat dominus: Multi erunt primi nouissimi et nouissimi primi: ut hanc sententiam confirmaret subiungit similitudinem dicens: Si est reges celorum. patrifamilias.

CHRY. super matth. Hic patrifamilias christus est: cui celi et terra quasi vna est domus. familia autem celestium et terrestrium et inferiorum creaturarum: vinea autem eius iusticia est: in qua diuerse species iusticiarum posite sunt quasi vitis: puta mansuetudo: castitas: patientia: ceteraque virtutes: quod omnes generaliter iusticia appellamus: homines autem vinee cultores ponuntur. vni dicit: Qui ex patre. matre. co. ope. in vi. sua. Deus enim iusticia suam dedit in sensibus nostris: non propriam utilitatem: sed propriam famam. Scitote ergo quod mercenarii sumus producti. Sicut ergo nemo id pro ducit mercenarium ut huiusmodi faciat quod maleducatur: sic et nos non id vocati sumus a christo ut hoc solum opemur quod ad nostram pertinet utilitatem: sed ad gloriam dei. et sicut mercenarius prius aspiciat opem suam: deinde quotidianum cibum: sic et nos debemus aspiciere quod ad gloriam dei pertinet: deinde quod ad nostram utilitatem. Et sicut mercenarii tota die circa domum operis impeditur: vna autem hora circa suum cibum: sic et nos omnes ipsam vitam nostram debemus impedire circa gloriam dei modicam autem partem circa vsum nostrum terrenum. Et sic mercenarii diei quod opus non fecerunt: erubescit intrare in domum et petere panem: quo tu non perfunderis intrare in ecclesiam et stare ante conspectum dei: quando nihil bonum in conspectu dei gessisti? GREGO. in homi. Uel paterfamilias i. proditor noster hic vinea vniuersa. scilicet ecclesia quod ab abel iusto usque ad ultimum electum qui in fine mundi nascitur: equos scilicet pullos quasi tot palmites misit. Ad erudendam autem dominus plebem suam quasi ad excolendam vineam suam nullo tempore destitit operarios mittere: quia et prius per prophetas: et postmodum per legi doctores: deinde per prophetas: ad extremum vero per apostolos quasi per operarios in vinea cultum laborauit: quibus in quolibet modo vel mensura quodcumque cum fide recta bone actionis exiit: hic vinee operarius fuit. ORI. Totum autem hoc seculum prius vnius diei dicere possumus: magni quidem gratum ad nos: modicum autem gratum ad dei vitam. GRE. in ho. Nunc autem mundi fuit ab adam usque ad noe. Et ideo dicit: Qui ex primo mane pro ducere operarios in vineam suam. et modum productionis subiungit officium: Louen. autem facta. cum ope. ex denario. diurno. ORI. Salus autem arbitror nomen esse denarium. REMI. Denarii enim dicitur qui antiquus p. x. nummis imputabatur: et figura regis habebat. Recte ergo per denarium designat obseruati decalogi preceptum. pulchre ergo dicit: Louentioe facta ex denario. diurno. quia vniuersus quod in agro sancto ecclesie per spiritum future remunerationis laborat. GRE. Tertia vero hora a noe fuit usque ad abram: de qua dicit: Egressus circa horam tertiam vidit alios foras stantes ociosos. ORI. Foras autem est quod est extra vi-

neam. i. extra ecclesiam christi. CHRY. super mat. In hoc enim mundo vendendo et emendo viuunt homines et iniuncti sibi fraudem facientes: vitam suam sustentant. GRE. Qui autem sibi viuunt qui carnis sue voluptatibus pascunt recte ociosus arguitur: quia fructus diuini operis non sectatur. CHRY. super mat. Uel ociosi sunt peccatores: illi enim mortui dicuntur. ociosus autem est qui opus dei non operatur. Uis ergo non esse ociosus: non aliena tollas: et de tuis des: et operatus es in vinea domini misericordie die vitis colles. Sed et dixit illis: Ite et vos in vineam meam. Nota quod solis primis conuenit spatium dare denarium. alios autem sub incerto pacto produxit dicens: Quod iustum fuerit dabo vobis. Scitis enim dominus quia perueniat fuit ad adam: et omnes postmodum in diluuium erant perituri: certum fecit pactum ad eum: nequam dicat se neglexisse iusticiam: quia nesciebat que premia fuerat recepturus. Ipsi autem non fecerunt pactum: quia tantum parat est retribuere: quantum mercedem recipere non sperabant. ORI. Uel operarios tercie horae non inuitauit ad totum opus: quicquid autem poterant operari: suo arbitrio referunt. poterant enim eam opus facere in vinea eis qui ex mane sunt operati quicunque in tempore breui volebant operante virtute ad opus exire: que ante non fuerat operata. GRE. Sexta quoque hora est ab abram usque ad moysen. Nona est a moysen usque ad aduentum domini. vnde sequitur: Iterum autem exiit circa sextam et nonam horam et fecit similiter. CHRY. super matth. Ideo autem coniungit sextam et nonam: quia in sexta et nona generatione vocauit iudeos: et frequentauit cum hominibus disponere testamentum quasi diffinitio salutis omnium tempore iam appropinquante. GRE. Undecima vero hora est ab aduentu domini usque ad finem mundi. Operarios ergo mane hora tertia sexta et nona antiqui ille et hebraicus populus designatur qui in electis suis ab ipso mundi exordio dum recta fide dei studuit colere quasi non destitit in vinee cultura laborare: ad undecimam vero gentiles vocatur. vnde sequitur: Circa undecimam vero exiit et inuenit alios stantes: et dixit illis: Quid hic statis tota die ociosi? Qui enim transacto tam longo mundi tempore per vitam suam laborare neglexerant: quasi tota die ociosi stabant: sed per fate quid inquisitis respondeat. Sequitur enim: Dicunt ei: quia nemo nos conduxit. Nullus quippe ad eos patriarcha nullus propheta ad eos venerat: et quid est dicere: Nemo nos conduxit: nisi vitam nostram nemo viam predicauit.

CHRY. super mattheum: Que est enim conductio nostra et conductionis merces: promissio vite eterne. gentes enim fore: neque deum sciebant neque dei promissa. HLA. Dixit autem mittunt ad vineam. vnde sequitur: Dixit eis: Ite et vos in vineam meam. GRABA. Postquam autem operis diurni ratio reddita est ad remunerationis tempus oppositum dicit: Cum autem sero factum esset hoc est cum dies totius mundi ad vespem consummationis inclinatus esset.

CHRY. super mattheum: Considera quia sero non alio mane mercedem reddit: ergo adhuc stante seculo isto iudicium est futurum: et vnicuique merces sua reddenda. et hoc propter duas rationes. Prima est: quia ipsa beatitudo futura est merces iusticie: ideo non in illo seculo fit iudicium sed ante illud. Deinde ante aduentum dei illius beatitudinem. Sequitur: Dicit dominus procuratori suo. i. filius spiritus sancti. GLO. Uel si voluerit dicit pater filio: qui. f. pater operatur per filium et filius per spiritum sanctum: non propter aliquam differentiam substantie dignitatis.

ORI. Uel dicit dominus procuratori suo. i. alicui angelorum super mercedes retribuendas est positus: siue alicui ex multis procuratoribus secundum quod scriptum est: Sub curatoribus et tutoribus esse heredes in tempore quo paruulus est. REMI. Uel dominus iesus christus ipse est paterfamilias et vinee procurator: sicut et ipse est et ostium et ostiarius. Ipse enim est venturus ad iudicium vni cuiusque reddat secundum quod gesserit. Vocat ergo operarios et reddit illos mercedem: quoniam omnes congregabuntur.

in iudicio: ut vnusquisque accipiat secundum opera sua. **ORI.** **Pu-**
 lunt autem operari testimonium habentes per fidem non acceperunt dei
 permissionem per nobis aliquid melius: perspicere patrefamilias
 ut non sine nobis perficiant. Et quia misericordia percipit sum?
 primi mercedem speramus accipere quod sumus christi: per nos
 autem quod ante nos operati sunt. et ideo dicit: **Uoca** oparios et red-
 de illis mercedem suam: inclina a nouis usque ad primos. **CHRY.**
 super mattheum. Semp enim libentius aliquid damus illis quibus
 gratis donamus: quia per solo nostro honore donamus. Ergo
 oibus sanctis deus reddet mercedem iustus ostendit: gentibus
 autem datus misericordiae: dicente apostolo: Gentiles autem super misericordiam
 cordis honore deum. et ideo dicit: Incipiens a nouissimis
 usque ad primos. Aut certe ut ostendat deus inestimabilem mi-
 sericordiam suam primis nouissimis et indignioribus reddidit mer-
 cedem: postea primis. nimirum. misericordiam ordinem non
 asperit. **AVG.** de spiritu et littera: Uel ideo velut porces re-
 perit minores: quia minores dilatati sunt. Sequitur: Cum venisset
 autem qui circa undecimam horam venerat. **GR.** Funde de
 narium accipit quod laborauerunt ad undecimam quae expecta-
 uerunt toto desiderio et quod laborauerunt ad primam: quia equa-
 lem vite retributionem sortiti sunt cum his quod ab initio mundi
 vocati fuerant hi qui in fine mundi ad eum venerunt.
CHRY. super mattheum. Non autem iniuste: nam et qui in prima
 parte seculi natus est: et non amplius vixit quam statum ipsius vite
 et quod illi non cuius si post illius exitum mundus stetit: et quod cir-
 ca finem nascuntur non minus viuunt quam dies quod numerati sunt
 eis. et quod illis prodest ad compendium laboris si cito mundi
 finitur cum penitus vite sue compleat ante mundum. Deinde
 non est in homine quando nascitur prius aut postea: sed pariter di-
 uine. Nec ille quidem sibi prior est deus locum defendere: quod prius
 natus est nec ille persequitur: deus esse quod postea. Sequitur: Et ac-
 ci. murmur. aduer. patres. dicentes. Si autem verum est quod dixi-
 mus: quia primi et posteriores ipsi suum vixerunt et non ampli-
 us minus: et vnusquisque mortis suae praesumatio ipsius: quod est
 quod dicitur: Portauimus pondus diei et estus. quia. magna
 est nobis virtus ad faciendam iusticiam cognoscere prope est
 finem mundi. Ubi et christus nos armans dicebat: Appropin-
 quabit regnum celorum. Illis autem infirmatio erat scire mundi
 spatia esse longinqua. Quis ergo non per omne seculum vixerint:
 in totius seculi grauiamina pertulisse videtur: aut pondus totius
 diei dicit onerosa legis mandata: estus autem vixit erroris
 tentatione quam consilabant spiritus maligni in eos ad emula-
 tionem gentium eos irritantes: a quibus oibus gentes liberi ex-
 titerunt christo credentes: et per compendium gratiae ad plenam salutem
 tui. **GR.** Uel pondus diei et estus ferre est per longioris vi-
 tae praeparationis suae calore fatigari. Sed potest quod quomodo murmu-
 rare dicitur fuit quod ad regnum vocatus: celorum etenim regnum nullus
 quod murmurat accipit: nullus quod accipit murmurare potest
CHRY. in homine. Non autem de ea que in parabolis sunt
 finem totum quod deus investigare: sed intentionem propter quam corpus
 sua est intelligere: et nihil ultra scrutari. Non ergo inducit
 hoc ut ostendat aliquos esse inuidiam mortuos: sed ut ostendat
 hos tanto potius esse honore quod et inuidiam alijs poterat ge-
 nerare. **GR.** Uel quia antiqui patres usque ad aduentum domini
 quod vultu iuste vixerant: ducti ad regnum non sunt eorum: hoc
 ipsum murmurasse est. Nos autem quod ad undecimam venimus per
 laborem non murmuramus: quia post medietatem aduentus in
 hoc mundo venientes: ad regnum ducimur mortui ut de cor-
 pore eximus. **HIE.** Uel ois retro uocabat gentilibus
 inuidet: et in euangelio torquet gratia. **HILA.** Et finem inso-
 lenti populi iam sub moysi peritiamis hoc murmur ope-
 rantis est. Sequitur: At ille respondens vni eorum dixit: Amice:
 non facio tibi iniuriam. **REMI.** Per hunc vnus potest intel-
 ligi ois qui ex iudeis crediderunt: quos amicos propter fi-
 dem noiait. **CHRY.** super mattheum. Non autem dolebat quia
 si defraudati de mercede sua: sed quia illi amplius quam mere-
 bantur acceperat. Sic enim. dolent inuidi quod alteri aliquid ad-
 ditur quasi eis subtrahatur. ex quo per ex vana gloria nascitur
 inuidia. **36.** n. dolet esse scilicet: quia desiderat esse prior: et ideo

inuidie motum remouet dicens: Nonne ex denario percipisti
 mecum? **HIE.** Denarius figura regis huius. Receperunt ergo
 mercedem quam tibi promiserat: hoc est imaginem et similitudinem
 meam: quod quod apertius et non tam ipse plus accipere quam alium
 nihil accipere desideras. Tolle quod tuum est et vade. **REMI.**
 i. recipe mercedem tuam: et vade in gloriam. Uolo autem et hunc
 nouissimo. i. gentili populo dare et meriti: sic et tibi. **ORI.**
 forsitan autem adeo dicit: Amice non facio tibi iniuriam: nonne
 ex denario concenisti mecum: tolle quod tuum est et vade. Tuum
 est salus quod est denarius. Uolo autem ut hunc nouissimo dare
 sciat et tibi: non incredibile potest quod arbitrari hunc nouissimum
 esse apostolum paulum: quod vna hora operatus est: et sicut ois qui ante
 fuerunt. **AVG.** de sancta virgine. Quia vero ipsa vita eter-
 na pater erit oibus sanctis equalis denarius oibus est attri-
 butus qui est omnium merces. quia vero in ipsa vita eterna diuini-
 tate fulgebunt lumina meritorum: multae mansuetudines sunt apud
 patrem. ac in denario quidem impari non videtur alius plurius.
 in multis autem mansuetudibus honoratur altius alio clarius.
GR. Et quia ipsa regni perceptio est et bonitas voluntatis
 recte subiungit: Aut non igitur mihi quod volo facere? Stulta
 enim est quod homines per bonitatem dei murmurare. Conqueruntur quod
 peccet non sicut quod non deus: sed si non daret quod debet. vnde apert
 subdit: Aut oculus tuus neque est: ego bonus sum. **REMI.**
 per oculum enim vult intentionem intelligi. Iudei namque neque
 habuerunt oculum. i. intentionem malam: quia de salute gentium
 dolebant. ad quid autem sensus huius parole tendat: manifestat
 cum subditur: Sic erunt primi nouissimi et nouissimi primi
 eo scilicet quod iudei de capite vertantur in caudam: et nos
 de cauda mutamur in caput. **CHRY.** super mattheum. Aut
 ideo primos dicit nouissimos: et nouissimos primos non ut
 nouissimi digniores sint quam primi: sed ut coequetur et nulla
 sit inter eos distantia temporis causa. Quia autem dicit: Multum sunt
 vo. pau. ve. electi. Non ad superiores scilicet pertinet sed ad inferiores: quoniam ex ipsis
 gentibus qui multi vocati sunt: pauci sunt eligendi. **GR.** Ad
 fidem. n. plures veniunt: et ad celestem regnum pauci perducuntur:
 plerique enim deus vocibus sequuntur: moribus fugiunt. Ex hoc ergo
 duo perscrutari debemus. Primum est ut de se quisque iuste praesumat
 quia est iam ad fidem vocatus: et ut ad regnum eligendus sit nescit
 Secundo vero est ut vnusquisque primum suum quod iacere in virtutibus
 perspicit: de se non audeat: quia diuine misericordiae diuinitas igno-
 rat. Uel aliter: Danc nostrum pueritia est. hora tria adolescen-
 tia intelligi potest: quia quasi iam sol in altum proficit: dum calor et etas
 crescit. Sexta autem iuuuetur: quia velut in cetero: sol figit dum in
 ea plenitudo robori solidatur. Nonna autem senectus intelligit: in
 qua velut sol ab alta aere descendit: quia etas a calore iuuuentis
 deficit. Undecima vero est etas: quod decrepita vel veterana
 vocatur. **CHRY.** in homine. Quia autem non ois sunt perducitur: sed alios
 mane: alios hora tria: et sic de alijs ex diuina mentis eorum per-
 cessit. Tunc enim eos vocauit: quoniam erat obediunt. nam et latrone
 vocauit: quoniam obeditur erat. Si autem dicitur: quia non nos perdu-
 xit: sic dicitur est: Non ois oia scrutari quod in parabolis sunt. Item hoc
 non dicitur diuina sed operari. quia ipse enim ois quod ad se pertinet a pri-
 ma etate vocet significat cum dicitur: Exiit primo mane oparios
 perducere. **GR.** Qui ergo usque ad ultimam etatem deo viuente
 glexerunt: usque ad horam undecimam ociosi steterunt: et tamen ta-
 lis praefamilias vocat: et plerique autem remunerantur: quia prius
 ad regnum de corpore exierunt: quod hi qui in pueritia vocati esse
 videbantur. **ORI.** Non autem dicitur: Quid hic statis tota die
 ociosi: his qui spiritu insipientes carne praesumunt: si postea regre-
 di voluerint iterum spiritu viuatur: quod non dicimus dissuadentes ne
 ad domum paternam reuertantur: lasciuia filij qui viuendo luxurio
 se euangelice doctrine subacti praesuperunt. Sed quoniam non scilicet sunt
 eis qui peccauerunt in iuuentute sua dum non adhuc didicissent quod
 fidei erat. **CHRY.** in homine. Quia autem dicitur: Erunt primi nouis-
 simi et nouissimi primi. eos occulte insinuat quod a primo clarue-
 runt: et postea virtute praesuperunt: et rursus eos qui a malicia re-
 ducti sunt et multis superexcesserunt. Coposita est haec parabola
 ut eos audiores faceret: quod in ultima senectute peruenirent: ne effi-
 marer se minus aliquid habituros.

Et ascendens iesus hierosolymaz assumpsit duodecim discipulos secreto: et ait illis: Ecce ascēdimus hierosolymā: et filius hoīs tradet p̄ncipib⁹ sacerdotū et scribis: et cōdemnabūt eū morte: et tradent eum gentibus ad illudendū: et flagellandū: et crucifigendū: et tertia die resurget.

CHRY. in ho. Dñs a galilea veniens nō repēte hie-rosolymā ascēdit: s; p̄us miracula fecit: phariseos p̄futa uit: et discipulos de vite p̄fectione et remuneratiōe instru-xit: nūc ascensurus hierusalē rursus eis de passiōe loq̄t. vñ dī: Et ascen. ie hie. assū. duode. disci. secreto. **ORI.** In. xij. adhuc erat et iudas. adhuc enī forisitan dign⁹ erat cū alijs seorsū audire q̄ passurus erat mgr. **CHRY.** sup matth. Ois aut salus hoīuz in chisti morte posita ē nec ē aliqd p̄p̄t qd magis deo gr̄as agere debeam⁹: q̄ p̄pter mortē ipsius. Ideo. xij. aplis in secreto mortis sue annūciant mysteriū: q; semp p̄ciosior thesaurus in me-rioribus vasīs includit. Si aut aliq̄ audisset passiōē chisti futurā: viri forisitan turbarent p̄p̄t infirmitatē fidei: et mulieres p̄pter mollitiē sue nature: ex q̄ in tali negotio ad lachrymas excitant. **CHRY.** in ho. Dictum ē q̄ dez et ad multos: tñ occulte sicut ibi. Soluite repli h. et signū nō dabit ei: nisi signū iōne p̄phete. Discipulis aut mani-feste exposuit dicens: Ecce ascendimus hierosolymam.

CHRY. sup matth. Q dicit Ecce: p̄stantie sermo est vt memoriā p̄ntie huius in cordib⁹ recōdant. Dicit autē Ascendam⁹. ac si. o. Videte q; volūtariē vado ad mortē. Q d videritis me in cruce pendētē ne estimet me hoīez eē m̄: nā etsi posse mori: hoīs ē velle tñ mori: hoīs nō ē.

ORI. hoc lgit p̄siderātes scire debem⁹: qm̄ frequēter etiā cognoscentes qm̄ et tentatiōes aliq̄s subituri sumus: nos ipsos offerre debem⁹: s; supra dictū ē. Si q; vos p̄se-cutus fuerit in vna ciuitate fugite in aliā. sapiētis in x̄p̄o ē vt cognoscat q̄le ips̄s exigit declinationes: q̄le obuiatio nem piculoz. **HIE.** Crebro aut de passiōe sua discipu-lis dixerat: sed q; multis in medio disputatis potai labi de memoria qd audierant: iturus hierosolyma: et secum ducturus aplos ad tētatōē eos parat: ne cū veniat p̄se-cutio et crucis ignominia scanda ligent. **CHRY.** super matth. Tribulatio. n cū supuenerit expectantib⁹ nobis leuioz iuenit q̄ cēt futura si repētia venisset. **CHRY.** in ho. Predicit etiā eis vt dīcat: qm̄ p̄sci ad passiōē ve-nit et volens: sed a p̄n qdē mortē p̄dixit eis solā: qm̄ aut exercitati sūt adducit alia. f. qm̄ tradidit eum gentibus.

RABA. Tradidit. n. iudas dñm iudeis: et ipsi tradide-runt eū gentib⁹. i. pilato et p̄tati romanorū. Jō aut dñs in mūdo noluit p̄spari s; grauiā pati. vt oñderet nobis qui ad delectatiōē cecidimus: eū q̄ amaritudine redire de-beamus. vñ seq̄t. Ad illu. et fla. et crucifigendū. **AVG.** xviij. de ci. dei: Passiōe oñdit qd sustinere p̄ veritate: re-surrectiōe qd sp̄are in trinitate debeam⁹. vñ dicit: Et ter. di. re. **CHRY.** in ho. Que qdē huius gr̄a dixit: vt cum tristitia viderit: resurrectionē expectaret. vñ subdit: Et ter. di. re. **AVG.** iij. de ci. dei: Una. n. mors. f. saluatori fm̄ co: p̄us duabus mortib⁹ n̄ris saluti fuit. f. aie et corpis: et vna eius resurrectio duas nobis resurrectiones p̄stitit. Hec aut rō simpli ad duplū: orit qdē a ternario numero vñū q̄ppe et duo tria sunt. **ORI.** Hic aut nō referunt di-scipuli dixisse aut fecisse aliqd: cū audisset tristitia hec x̄p̄o futura recōdantes q̄ dñs dixit ad petrū: ne audiant talia vel peiora. et nunc qdē q̄ diuinas lras scire se arbitrat̄ur scribere: p̄denāt iessū morte et i linguis suis flagellāt: et cru-cifigunt eū p̄ hoc q̄ tollere volunt doctrinā ipsius. Ille aut paululū deficiens: surgit apparēs his q̄ acceperunt posse videre.

Et tunc accessit ad eū mas filioz q̄bedei cūz fi-lijs suis adorās et petēs aliqd ab eo. Qui dixit ei

Quid vis: Ait illi: Dic vt sedeāt hi duo filij mei vnus ad dextram tuā et vñ ad sinistraz in regno tuo. Rñdens aut iesus dixit: Nescis qd petas. Potestis bibere calicē quē ego bibiturus sum: Dicunt ei possumus. Ait illis: Calicē qdē meum bibetis: sedere autē ad dextrā meā vel sinistram nō ē meū dare vobis: s; qbus paratū ē a patre meo.

HIE. Quia p̄ oia dixerat dñs: Et tertia die resurget purauit mulier p̄ resurrectionē illico regnare: et audita te feminea p̄ntia cupit: imemo: futuroz. vñ dī: Tūc ac-cel. ad eū m̄r fili. gebe. cū fi. suis. **CHRY.** sup matthēi Hec m̄r filioz q̄bedei ē salome: cui apud alterū euange-listā ponit nomē vere pacifica: q̄ vere filios genuit pacis Magna laus mulieris ex hoc loco colligit. q; nō solum filij reliquerūt patrē: s; ipsa reliqr̄at vix suū: et secuta fue-rat chistū: q; ille sine ista viue poterat: ista aut sine chis-to salua ēē nō poterat nisi forte qd dīcat: q; infra temp⁹ vocatiōis aploz et passiōis x̄pi mortu⁹ ē q̄bedei: et sic illa sexu fragilis etate defecta: chisti vestigia sequebat. q; fides nunq̄ senescit: et religio fatigationē nō sentit. Ad-dacē aut fecerat eā ad petendū nature affectus. vñ dicit: Adorās et petēs aliqd ab eo. i. reuerētia exhibita petit vt qd petierit sibi det. Seq̄t. Qui dixit ei: qd vis: Nō intro-gat q̄si nesciēs: s; vt illa exponēte manifestū faceret irro-nabile eē petitiōē. vñ subdit: Ait illi: Dic vt sedeāt hi duo filij. **AVG.** de co. euā. Q aut hoc p̄ matrē dictū ē: mat-theus exp̄lit: marcus ipsos filios q̄bedei p̄hibet dixisse cū illa illoz volūtate attulisset ad dñm: vñ magis ipsos q̄ illa dixisse quod dictū ē: marcus breuiter intinuit.

CHRY. in ho. Videbāt. n. seipsos honoratos p̄ alijs et audierant q̄ sup. xij. thronos sedebūt. vñ p̄matū ip̄i cathedre petebant accipere. Et q̄ dez plus alijs honoris apud chistū habebāt nouerat: timebāt vero petrū sibi p̄ferri. vñ et alius euāgelista dicit: q; q̄ppe erat hierusalē putabāt q̄ regnū dei eē in ianuis. i. aliqd sensibile. Cūde manifestū ē q̄ nihil spiritale petebāt: nec intelligentiā su-perioris regni habebant. **ORI.** Si. n. in regno mūdiali in honore eē videtur qui sedet cū rege: nō fuit mirum si mulier muliebri simplicitate vel ip̄ina talia se debere pe-tere estimauit: et ipsi fratres adhuc ip̄fecti: et nihil ali⁹ co-gitantes de regno chisti talia arbitrat̄i sūt de his q̄ sedi-bunt cum iesu. **CHRY.** sup matth. Vel aliter: Nō dī-mus q̄ recte peteret hec mulier: s; hoc dicimus: quia nō terrena sed celestia filijs suis optabat. non enim sentit si-cut ceterae matres que corpora natozū suo: cum amant animas autem contemnūt. desiderant illos valē in secu-lo isto: et non curant quid sint passuri in illo: vt ostendunt quia corporum sunt parentes: non animarū. Estimo autē q̄ hi fratres cum audissent dñm de passiōe ac resurre-ctione sua p̄phetantem: ceperunt dicere intra se cum eēt fideles: Ecce rex celestis descēdit ad regna tartarea: vt regem mortis destruat. Cum autem victoria fuerit con-sūmata: quid aliud restat nisi vt regni gloria subsequat.

CORIGE. Destructo enim peccato quod regnabat in corporibus mortalibus hominū et omni principatu ma-lignarum virtutum: eminentiam chisti in hominib⁹ chis-tum recipit: quod est ipsū sedere in sede glorie sue. q̄ aut omnia deus facit ad dextram et sinistram: hoc est vt iam nullum malū sit ante eum. et qui quidem p̄cellunt p̄ce-teris appropinquātibus chisto: sunt a dextris eius: qui aut inferiores sunt a sinistris sunt eius. Dextraz aut chis-ti vide si potes intelligere inuisibilem creaturā: sinistraz aut visibilem et corpale. Appropinquātū. n. chisto quib⁹ dem dextram sortitur vt intelligibilia: aliq̄ sinistraz vt se-sibilia. **CHRY.** sup matth. Qui aut seipsum donauit hominibus: quomodo regni sui societate non donauit

Potentis negligētia reprehendit. ubi de dantis misericordia dubitat. Si nos rogamus magistrū: forsitan ceterorū fratrū corda cōcutiunt. Esti enī vinci. a carne non pnt quasi iam spiritales: tñ pcuti pnt quasi adhuc carnales. § submittamus matrē nāz: vt suo noie de pccat pzo nobis. Si n. reprehensibilis inuēta fuerit: facile merebit veniā: ipse enī lex excusat errorem. Si autē aut fuerit ipo: tūna: facili iperabit mī p filijs suis rogās. Ipse n. dñs qd matnos aios filioz: miseratōe impleuit: facili audiet maternū affectū: tunc dñs occultoz cognitor: nō ad vba inter cedētis mulieris rñdit: sed ad cōsilia suggerentiū filiozū. Bonū qdē erat eozū desideriu: s; in cōsiderata petitiō. iō nī impetrare nō debebāt: simplicitas tñ petitiōis eozū cōfundī non merebat: qz de amore dñi talis petitiō nascebatur: ppterca solā ignorantiā in eis dñs reprehendit. vñ seqt: Rñdes autē dī. Nesci. qd petat. **HIE.** Nec mirz si ista arguat ipitici: cū t de petro dicat: Nescies qd diceret. **CHRY.** sup matth. Nam frequēt dñs patis discipulos suos aliqd nō recte aut dicere aut agere aut cogitare: vt ex illoz culpa occasione inueniat exponēdi regulam pietatis: sciens qz error eoz nō nocet pntē mōdo: z non solū in pnti: s; etiā in futuro doctrina eius edificat.

CHRY. sup mat. Hoc autē dīc oñdes qz vel nihil spiritale petebāt: vel si nouissēt qz petebāt: nō ausi fuissēt tāntū dīc petere qd supercedit supiozes vñtes. **HILA.** Nesciunt etiā qd petant: qz nihil de gloria aploz abigendū erat: iudicaturus enim eos sermo superior exposuit.

CHRY. sup matth. vel Nescitis qd petatis. q. d. Ego vos vocauī ad partē dextrā de sinistra: z vos vto cōsilio curritis ad sinistram: iō forsitan p mulierē res agebat. Cōsiliū n. se diaboli ad cōsuetā arma mulierū: vt sicut adā p mulierē spoliāuit: ita istos separaret p matrē. sed iā nō poterat p mulierē pitiō introire in scos: ex quo de muliere salus cūctoz pccatū. Uel iō dicit: Nescitis quid petatis. Nō enī solū debem cogitare qualē glia sequamur: sed quō eundam ruinā peccati: qz z in seculari bello qd semp de pda victorie cogitat difficile vincit: iō petēdum erat: da nobis auxiliū gratie nre vt omne malū vincamus. **RAB.** Nesciebāt etiā qd peterēt: qz sedē glie a dño qua nondū merebant inquirunt. Delectabat eos enī hōnoris: s; pus habebant exercere viā laboris.

REMI. subdit: Po. bi. cali. quē ego bibi. sū. **HIE.** Calicē in scripturis diuini passionē intelligim. vt in psalmo: Calicem salutaris accipia. statimqz infert quis iste sit calix: Preciosa in cōspectu dñi mors sanctorū ei. **CHRY.** sup matth. Sciebat autē dñs qz passionē ipsius poterant imitari: sed iō interrogat vt oēs audiamus: qz nemo pōt cum christo regnare: nisi passionē christi fuerit imitatus: res. n. hōiosa nisi pōio nō ppat. Passiōē autē dñi oīcīm nō solū psecutionē gentiliū: s; oēm violētiā quā patimur ptra peccata certātes. **CHRY.** in ho. dīc q: Potestis bibere: Ac si. d. Vos mibi de hōnore z coronis loqimini: ego autē de agonib vobis z sudorib. nō. n. hic ē premioz ipso. Ex modo autē interrogatiōis eos attrahit. nō enī dicit: Potestis sanguinē vestrū effundere: s; Potestis bibere calicē: Deinde addit: Quē ego bibiturus sum:

REMI. Ut ex cōmuniōe ad ipsū auditores fiāt: at il li qui iam martyrij libertatē pstantiāqz retinebāt: bibituros se pollicent. vñ sequit: Dī. ei possum. **CHRY.** sup per matth. Uel dīcūt hoc nō tam ex fiducia sue fortitudinis qz ignorantiā: Inexpis enī leuis videt cōtentatiōis pmissionē. Neqz n. hoc dixissēt nisi expectassent audire qd petebant. Dñs autē eis pphērat magna bona. i. martyrio dñanos efficiendos. Seqt: At il. Cali. qui. me. bibetis.

ORI. Nō ita respondit christus: Calicē meū bibere potestis: s; ad futurā eoz pfectionē respiciēs dixit: Calicēz qdē meū bibet. **HIE.** Querit autē quō calicē martyrij filij debeant: iacobus videt: z iōānes biberint: cū scriptu

ra narrat iacobū in aplm ab hero de capite truncatū: iōānes autē p pzia morte vitā finierit. § si legim in ecclesiastica historia qz ipse iōānes ppter martyriū sit missus in seruētis olei dolū z relegatus in pathmos insulā sit videbimus martyrio auz nō defuisse: z bibisse iōānez calicē cōfessionis: quē z tres pueri in camino ignis bibe rūt: z psecutor nō fuderit sanguinē. **HILA.** Dñs ergo collaudans eoz fidē ait: martyrio qdē eos cōpari posse s; leue eius ac dextre assidē alijs a deo patre fuisse dispo situz. vñ seqt: Sede. autē ad dex. meā. Et qdē qñ arbura mur: ita hōno: iste alijs est reſeruat: qz tñ nec apli ab eo erūt alieni: qz in. xij. pīarcharaz sede pſidētes: iſraelē iudicabūt. z qñ sētre ex ipſis euāgelis licet: in regno celoz moyses z helias assidebūt qb cōmittantib cum glie sue habitu in monte apparuit. **HIE.** § mibi h nēqz videt: s; iō sedētū in regno celoz vocabulā nō dīcūt ne paucis noiatis ceteri putarēt exclusi regnū. n. celoz nō est tñ dñs: s; accipiens. Nō ē psonaz acceptio apd deū s; quicūqz talē se p buerit vt regno celoz dign fiat: accipiet qd nō psonē: s; vite paratū ē. Si itaqz tales estis qui psequimini regnū celoz: quod pī me victozib pparuit: vos accipietis illū. Iō tñ nō dicit: Neqz nō sedebūt. ne duos pfinderet: neqz sedebitis. ne cētos irritaret. **CHRY.** in ho. Uel alit: Uidet cōmunis oibus cē locus ille nō solum hoibus: s; etiā angelis. sic enī pīcipiū vnigenitū pōnit id paulus dīcēs: Ad quē autē angeloz dīxit vnq: Sede a dextris meis. Dñs § nō qñ existentib quibuscūqz affluri sūt: s; pdescendēs interrogantiū suspitōi rñdit. hoc enī vnū solū qrebāt pze alijs stare apud ipsū. § z dō min rñdet: Moriemini qdē ppter me: nō tñ hoc sufficit vos facere pīm ordinē obtinere. Si. n. aliqz alius venerit cū martyrio: ampliozē virtutē possidēs: nō quia vos amo illū expellat: z vobis dabo pmarū. Propt hoc aut vt nō infirmus cōndatur: nō dīxit simplr: Nō ē meum dare sed Nō ē meū vobis dare: s; qbus paratū ē. his. f. q ab opib pnt fieri clari. **REMI.** Uel alit: Nō ē meū dare vobis. i. supbis talib qles vos estis: s; humilibus corde: qbus paratū ē a patre meo. **AVG.** pmo de tri. Uel alit: Sed z forma serui discipulis dñs rñdet: Sedere autē ad dextrā rē. Nō autē paratū ē a pte eius: z ab ipso filio ē paratū: qz z ipse z pater vnū sūt.

Et audientes decē indignati sunt de duobus fratribus. Iesus autē vocauit eos ad se z ait: Sciatis quia principes gentium dñant eozum: z qui maiores sunt potestate exercent inter eos. Nō ita erit inter vos. § quicūqz voluerit inter vos maior fieri: sit vī minister. Et qui voluerit inf vos pīmus ē: erit vester seruus. Sicut filius hoīs nō venit ministrari sed ministrare: z dare aiām suā redemptionem pro multis.

CHRY. in ho. Donec christi sentētia incerta erat nō tristabant alij discipuli: s; tñc tristati sunt qñ eos increpauit. vnde dicit: Et audietes. x. indignati sūt de duob fratribus. **HIE.** Non ad mulieris audaciā referunt postulantis: sed ad filios qz ignorātes p mensurā suā nō modica cupiditate exarserūt. **CHRY.** in ho. Intellexerunt enī qz bec petitiō discipuloz fuit qñ eos dñs increpauit. Quando autē eos a domino pthonozatos viderunt in transfiguratione: rñ fin mentem debebant: in medium ef ferre nō audebant honozātes doctozes. **CHRY.** sup matth. Sicut autē duo carnaliter petierunt: ita z x. carnaliter contristati sunt. nam velle quidem esse super oēs vituperabile est: sustinere autē alium super se minus ē gloriosum. **HIERO.** humilis autē magister z mitis nec cupiditatis duos arguit postulantes: nec x. reliquos indignatiōis increpat z liuozis. vñ seqt: Iesus autē vocauit

eos ad se. **CHRY.** in ho. Quia enī turbati erant: vocatōne eos p̄solat de p̄p̄quo eis loquendo. et enī duo a societate. x. sc̄ip̄os sepantes p̄p̄ius stabāt: seorsū dōmino loquētes: nō tū sicut p̄us p̄ucros in mediū ducēs eos p̄solat: s̄z a cōtrario inseruit dicens: Scitis q̄ p̄ncipes gentiū dñant eoz. **ORI.** l. nō p̄tēti t̄m regere suos subiectos: s̄z violent eis dñari n̄tunt: inf̄ vos aut̄ q̄ estis mei nō erunt hec. qm̄ sicut oīa carnalia in necessitate sūt posita: spiritalia aut̄ in voluntate: sic q̄ p̄ncipes sunt s̄c̄i spiritalia: p̄ncipatus eoz in dilectione subditoz: ōz esse positi: nō in timore co: palī. **CHRY.** in ho. Oñedit aut̄ in hoc q̄ gentile ē p̄matus cupere: s̄z sic gentiū cōpatione eoz aīam estuatē p̄uerit. **CHRY.** sup̄ math. Et opus q̄dē desiderare bonū: bonū ē: quia n̄fē volūtas est: et nostra ē merces. p̄manū aut̄ honoris cōcupiscere v̄anitas ē: hoc enī p̄sequi iudiciū dei ē: p̄p̄ q̄d ex p̄matus honoris nescimus si mercede iusticie meremur. Neq̄z. n. ap̄s laudē habebit apud deū q̄ ap̄s fuit: s̄z si op̄ ap̄latus sui bene iplēuit. nec ap̄s p̄ merito suo antecedit hō noratus ē vt cēt ap̄s: sed ad hoc ministeriū aptus ē iudicatus fm̄ motū aīe sue. P̄matus et fugientē se desiderat et desiderantē se honorat. p̄uersatio ē melior: desiderada est: nō dignior gradus. Uolēs ergo dñs duoz fr̄atūgebēdei et alioz indignationē extinguere: introducitur dñm inter p̄ncipes mūdiales et ecclesiasticos: oñdēs q̄ p̄mat in christo nec ab aliquo appetēdus ē nō habēre: nec alteri inuidendus ē habēre: nec alteri inuidēdus ē habēre: q̄ p̄ncipes mūdi s̄o sunt vt dominēt̄ mīnoribus suis: et eos seruituti subiiciant et expolient: et vsq̄ ad mortē eis vtantur ad suam vtilitatē et gl̄iam. P̄ncipes aut̄ ecclē sūt vt seruiant mīnoribus suis: et ministrent eis quicquid acciperunt a christo: vt suas vtilitates negligant et illoz p̄uerent: et mori nō recusent p̄ salute inferioz. P̄matus ē ecclēsie cōcupiscere neq̄ iustū est neq̄ vtile. Nullus sapiēs vult vltro se subiicere seruituti et p̄iculo tali: vt det rōnem p̄ omni ecclēsia: nisi forte qui nō timet dei iudiciū abutens p̄matus suo ecclēastico seculari: ita vt cōuertat illū in secularē. **HIE.** Deniq̄ sui p̄ponit exēplū vt si dīcta p̄uipēderet erubesceret ad opa. vñ subdit: Sicut filiū ho. non. ve. mini. sed ministrare. **ORI.** Nā et si angeli et martha ministrauerūt ei: tū non ita venit vt ministret sed vt ministret: et tantū creuit ministras: vt impleret q̄d seq̄t. Et oaret aīam suā redēptionē p̄ multis. s̄. q̄ crediderunt in eū: oaret in quā in mortē. S̄z qm̄ solus erat inter mortuos liber et fortior oī potestate mortis: oēs seq̄ se volentes liberauit a morte. Ecclēsiar̄ ergo p̄ncipes imitari debent christū accessibilem et mulierib̄ loquētem: et pueris manus imponentem: et discipulis pedes lauante vt ipsi s̄c̄i faciat fratrib̄. Nos aut̄ tales sumus vt etiā p̄ncipū mūdi excedere videamur sup̄biā: vel nō intelligētes et oremētes mandatū christi: et querim̄ sicut reges acies p̄cedentes: et terribiles nos et excessu difficiles maxime pauperib̄ exhibemus: nullā affabilitatē habētes: vel hīc ad nos p̄mittētes. **CHRY.** in ho. Quātūcūq̄ ergo tu humilitatus fueris: nō poteris tantū descēdere q̄tū dñs tu.

CHRY. sup̄ math. Sicut testimoniū studiosi agrico

le ē messis secūda: ita assidui doctores ē p̄dicatio ecclēsia plena. vñ et h̄ dī: Et egre. il. ab hierico. secu. ē eū tur. multa. Neminē labor: itineris impediat: q̄ amor spiritalis fatigationē nō sentit. Neminē passionū suar̄ recordatio retrahit: q̄ ingrediebant in possessionē regni celestis. Nere. n. non h̄z sup̄ terrā q̄d amet: q̄ bonū celeste in vitate gustauerit. Opportune aut̄ oblatus sūt aī facie christi duo ceci: vt aptis oculis q̄si testes virtutis ascenderēt eū eo in hierusalē. vñ sequit̄: Et ecce duo ceci. Hī currentiū strepitū audiebant et p̄sonas nō videbāt: nihil solutū h̄ntes de toto corpore nisi vocē. At iō q̄ pedibus eū seq̄ non poterat: voce sequebant. vñ dī: Audi. q̄ iesus trās. et clama. dīcēs: Dñe mīse. n̄fī fili dāuid. **AVG.** de cō. euā. Hoc aut̄ factum marcus cōmemorat: s̄z de vno ceco factū. Quēta soluitur q̄d. nā duo z cecoz quos mattheus interposuit: vñ fuisse in illa ciuitate famosissimū: ex h̄ satis apparet q̄ et nomē eius et p̄tēs eius marcus cōmemorauit. Barthineus. n. timēti filius ex aliq̄ magna felicitate deiectus nouissime fuit: q̄ non solū cecus: v̄ez etiā mendic̄ sedebat. Hīc ē q̄ ipsū solū voluit cōmemorare marc̄: cui illuminatio tā clarā famā huic miraclo cōparauit: q̄ erat illius nota calamitas. Lucas v̄o p̄tēs oīo eodē mō s̄c̄i: tū in alio ceco intelligēd̄ est par cōmemorare miraculū Ille d̄ppe hoc factū dicit: cum appropinquaret hierico: aliq̄ cū egredere ab hierico. Seq̄t. Tur. aut̄ inere. eos vt tacerent. **CHRY.** sup̄ math. Videbant enī solidas vestes: et non considerabāt p̄scie claritatē. Ecce satia sapientia hominū: existimāt enī iniuriā pati magnos si a pauperibus honorēt. Quis enī paup̄ auius ē diuītē publice salutare: **ORIGENE.** Vel silentiū nō cā honoris erigit: s̄z q̄ acerbē a cecis audiunt q̄d negabant. s̄. dñm eē dāuid filium. **ORI.** Vel qui crediderāt increpabāt eos: vt nō appellaret eū p̄tēpibili noīe filiū dāuid: s̄z poti⁹ dicerēt filiū dei miserere n̄fī. **HILA.** Imitabant aut̄ magis v̄tū quā cōpescēbant: fides enī qm̄ vetat magis accendit. et iō in p̄culo securā ē: et in securitate p̄clit. vñ seq̄t. At illi magis cla. dīcē. Miser. nō. fili dāuid. P̄mo enī clamabant: q̄ ceci erant. Secūdo magis clamabāt: q̄ v̄etabāt ad lamē accedē. **CHRY.** in ho. Christ̄ aut̄ p̄mittebat eos vetari: vt plus eoz desideriū appareret. Hīc aut̄ dīcē: qm̄ si abiecti fuērimus cū studio accedentes ad deū: p̄ nos ipsos assequimur q̄d petimus. Seq̄t. Et ste. ic. et vo. eos et ait: Quid vultis. Hīc aut̄ sc̄i iesus: q̄ ceci quo p̄gerēt ignorabat. Multe foue erat in hierico: mīte rupes: et p̄rupta in p̄sūdū vergētia: iccirco dñs stat: vt venire possint. **ORI.** Vel iesus nō p̄tēst: sed stat: vt statē eo nō transiuerat b̄ficiū: s̄z q̄si de fonte stante misericordia defluat vsq̄ ad eos. **HIE.** Vocari aut̄ iubet ne turbē phibēat: et interrogat q̄d vult: vt ex rōsione eoz manifesta debilitas appareat: et v̄tus ex remedio cognoscatur. **CHRY.** sup̄ mattheum: Vel interrogabat p̄pter fidē: vt du ceci christū filiū dei p̄fiterent: p̄fundantur vidētes qui cum tū hoīem putant. Dñm quidē christum vocauerāt: et verū dixerāt. Sed dīcēs filium dāuid: dissipabant q̄d bene cōfessi sūt: nam abusiue et homines dñi dicunt: vere aut̄ nemo dñs nisi deus. Cum ē dīcūt: Dñe fili dāuid: abusiue christū fm̄ hoīez honorat. Si autem solūmodo dñm dicerēt: deitate p̄fiterent. Ideo interrogat: Quid vultis. Tūc illi iam non dixerūt: Dñe fili dāuid: sed tū dñe. Sequit̄ enī: dicunt illi: Dñe vt aperiatur oculi nostri. Filius enī dāuid cecos illuminare nō potest. Quādiu ergo dixerunt: Dñe fili dāuid: suspensa est sanitas. Mox autem vt dixerūt domine: infusa est sanitas. Sequitur enī: Miser. aut̄ eorum iesus tedi. oculi. et p̄fē. vide. Tetigit aut̄ vt homo carnaliter: sanauit vt deus. **HIE.** Prestat enī artifex q̄d nā non dederat: aut certe q̄d debilitas tulerat misericordia donat. **CHRY.** in homilia. Hī autem sicut ante donationem fuerunt per seuerantes: ita et post donationem non fuerunt ingrati.

CHRY. sup matth. Boni enī manus obtulerūt xpo
sancti. Sequit enī: Et secuti sūt eū. Hoc enī dicit a te re-
quirit fm ppheta: solliciti te ambulare cū dño deo tuo.

HIE. Qui q̄ in hierico cōtracti sedebāt et clamare tm̄
nouerat: postea sequit iēsu: non tā pedibus q̄ virtutib?

RABA. Hierico autē q̄ interpretat luna: defectu nre mu-
tabilitatis significat. **ORI.** Mystice autē hierico intelli-
gitur mūdus in q̄ christ' descendit. Qui aut sūt in hierico
exire nesciūt de sapia mūdū: nisi viderit nō solū iēsu ex-
eunte de hierico: s; etiā discipulos eius. Hoc ergo videt
res: secute sūt eū turbe multe: mūdū et mūdā oīa pte-
nentes: vt xpo duce ascēdāt in hierlm celestē. Duos ce-
cos possumus dicere iudā et isrl: qui an christi aduētū ce-
ci fuerant: qz nō videbāt verbū verū qd erat in lege et p
phētis: tñ sedētes secus viam legis et pphaz: et fm carnē
tm̄ intelligentes: clamabāt tm̄ ad eū q̄ factus ē ex semine
dauid fm carnē. **HIE.** Uel duos cecos pleriq; phari-
seos et saduceos intelligit. Uel aliē: Duo ceci sedentes iu-
sta viam: significat de vtroq; pplo quosdā tā coherētes
p fidē dispensationi tpali: fm quā christus via ē: et de sēde
rantes illuminari. i. aliqd de verbū eternitate intelligē: qd
transiente dño ipetare cupiebāt. i. per meritū fidei qua
credit filius dei et natus hō et passus ppter nos. p hanc
enī dispensationē q̄si transit iēsus: qz actio tpalis ē. opo-
tebat aut vt tāta clamaret: donec resisteret sibi turbe stre-
pitū vincerēt. i. tam psequendo aium inenderēt ozando
atq; pulsando quousq; p̄suetudinē desiderioz carnaliū
q̄ tanq; turbā obstreperet cognitiōi lucē veritatis eterne vi-
dere conāt: vel ipsā hōiū carnaliū turbā studia spirita-
lia impediētē fortissimā intentiōe superaret. **AVG.** de
verbis dñi: Bonos enī christianos volētes facere prece-
pta dei: christianī mali et tepidi. phibent: clamāt tm̄ illi nō
deficientes. cū enī quicq; christian' ceperit bñ viuere: mū-
dūq; p̄tinere: in ipsa sui volūtate patē respēsores frigi-
dos christianos: s; si psequerent ipsi tā obsequēt q̄ an
phibebāt. **AVG.** de q. euā. Itaq; audiēs iēsus qz pul-
santi aperiret: istans eos tangit et illuminat. qz enī fides in-
carnationis tpalis ad eterna intelligēda nos pparat: trā-
scēte iēsu admonti sūt vt illuminaret: et ab eo stante illu-
minati sūt: tpalia enī transeunt: eterna stant. **CHRY.**
sup matth. Quidā interpretant duos cecos gentiles: vnus
ex cham: ali' ex isaphet: q̄ secus viā sedebāt. i. iuxta veri-
tatē puerfabant: s; veritatē inuenire non poterāt: vel fm
rōnem vbi p̄sistentes: qz noticiā vbi nondū acceperant.

RABA. Agnita autē fama noīs christi p̄cipes ei' fie-
ri querebāt: s; dicebāt multi. pmo iudei vt in actib' legi-
mus. deinde etiā gentiles p̄secutiōe instabant: nec tm̄ eos
q̄ erāt ad vitā ordinati: salute p̄uare valebāt. **CHRY.**
sup matth. Postea autē gentiū oculos mētīs tenuit iē-
sus: ans etis grām spūscī: que illuminat secute sūt eum
opibus bonis. **ORI.** Et nos ergo sedentes iuxta scri-
pturā viā: et intelligentes in qbus ceci sum': si ex affe-
ctu petierimus: tanget oculos aīaz nīarum: et recedet a
mētibus nris tenebrā ignozitiē: vt eum in scie lumine se-
quamur q̄ dedit nobis posse videre: ppter nihil aliud:
nisi vt eum sequamur. **CA. XXI.**

CHRY. sup matth. Non dixit dñs
discipulis dicatis: Dñs tuus his op' bz: vel dñs vester: vt
intelligant qz ipse sit solus dñs: nō solū aīaliū s; oīūz ho-
minū: nā et peccatores p̄ditione quidem sui sūt: volūtate
autē sua diaboli. **CHRY.** in ho. Neq; parū enī existi-
mes qd factū ē: qd enī suat dñs iumentoz: nō velle s;
dicere: volentes filie et pcedere: et in hoc discipulos eru-
dit qm̄ poterat et iudeos. phibere: s; noluit: s; et docet vt
qd cūq; petiū fuerit daret. si enī q̄ ignozabant christū: ita
cōcesserunt: multo magis discipulos puenit oībus daret:
qd autē dñs: et cōfessum dimittet eos. **CHRY.** sup mat.
Intelligendū ē qz aīal postq̄ ingressū est in hierl: ad dñz
suū remissū ē a xpo. **GLO.** Uel dñs iumentoz: cōfessum
dimittet eos in dñi seruitiū mancipandos. Adhibet autē
huic facto. pphete testimoniū: vt appareat dñm oīa que
de ipso scripta erāt impleste: sed inuidia cecatos scribas et
phariseos ea q̄ ipsi legebāt intelligere noluisse. et iō seq̄t:
Hoc aut totū factū ē vt adim. qd dñs ē p. pphē. i. zacharia.

CHRY. sup matth. Scies enī ppheta maliciā iudeo-
rū qz p̄dicturi erāt christo ascēdenti in tēplū p̄monuit vt
p hoc signū cōficeret regē suū dicitē: Dicit filie syon.
RABA. filia syon historialit dñs hierlm ciuitas: q̄ sita
ē in mōte syon. mystice autē ē ecclesia fidelīū p̄tines ad sup-
nā hierlm. **CHRY.** sup matth. Ecce: ostēdis vbiūz. i.
nō carnali aspectu: s; spiritali intellectu opa virtutū eius
aspicite. An tpa qdē multi dicebāt: Ecce: vt ostēderēt qz il-
le de q̄ loq̄bat anq̄ nascēt iā erat Rex tuus. Cū q̄ viderit
eū nolite dicē: Nō habem' regē nisi cesarē. Venit tibi. Si
intelleris vt saluet te: si nō intellexeris: venit s te. Man-
suet'. Nō vt p̄p̄tentiā timē: s; vt p̄p̄t māsuetudinez
amaret. vñ non sedet in curru aureo p̄diosa purpura sul-
gens: nec ascēdit sup. feruidū equū discordiē amatoz et
litis: s; sup asinā trāq̄llitat et pacis amicā. vñ sequit: Se-
des sup asi. et pul. si. subiu. **AVG.** de cō. euā. In hoc autē
testimoniū ppheticū aliqñ diuersa ē euāgelistaz locutio
h enī matthe' sic adhibet vt asinā dicat: p̄memorasse. p-
phetā: nō aut ita se bz vel qd iōānes inipōnit: vel codi-
ces ecclesiastice interpretatiōis. lxx. Quis rei cā mibi vī q̄
matthe' hebreā lingua phibet euāgelīū p̄scripsisse. Ma-
nifestū ē aut interpretatiōē illā q̄ dñs. lxx. in nōnullis aliter
se habere q̄ inueniūt in hebreo: q̄ ea ligūā nouerūt: et qui
interpretati sunt singuli eosdem libz os hebreos. Huius
aut distācie causa si querat nihil p̄babilis estimo q̄ eos
lxx. illo spū interpretatos: quo et illa q̄ interpretabāt dicta

dens super asinā: et pullū filium subīugalis. Eun-
tes aut discipuli fecerunt sicut precepit illis iēsus.
Et adduxerunt asinam et pullum: et imposuerunt
super eos vestimenta sua: et cum desuper sedere se-
cerunt. Plurima autē turba strauerunt vestimēta
sua in viā: Alij autē cedebāt ramos de arbori-
bus: et stenebant in viā. Turbe autē que precede-
bant et que sequebant: clamabant dicētes: Osan-
na filio dauid: benedictus qui venit in nomine do-
mini osanna in excelsis.

CREMI. Narrauit supius euāgelista dñm egressum
a galilea et cepisse ascendere hierosolymā. Postq̄ q̄ nar-
rauit quid in viā gesserit in incepta intentione p̄seuerans
dicit: Et cū appropinquasset hierosoly. et ve. betphā. Bet-
phage viculus fuit sacerdotū: situs i latere montis oliue
ti: distans vno miliario a hierusalē. sacerdotes enī qui p
certos dies in tēplo de seruiebāt cōpleto officio vic sue-
rūt: illic diuertebant ad manendū. similis et illi q̄ accipiebant
officiū illuc diuertebant qz pceptū fuit in lege: vt nullus.
diebus sabbatoz plus q̄ mille passus incederet. **ORI.**
Unde et interpretat betphage maxillariū domus qm̄ maxil-
la. p̄p̄ta erat pars sacerdotū in lege. Seq̄t: Tūc iēsus mē-
sit duos discipulos. **CHRY.** sup matth. Non dixit dñs
discipulis dicatis: Dñs tuus his op' bz: vel dñs vester: vt
intelligant qz ipse sit solus dñs: nō solū aīaliū s; oīūz ho-
minū: nā et peccatores p̄ditione quidem sui sūt: volūtate
autē sua diaboli. **CHRY.** in ho. Neq; parū enī existi-
mes qd factū ē: qd enī suat dñs iumentoz: nō velle s;
dicere: volentes filie et pcedere: et in hoc discipulos eru-
dit qm̄ poterat et iudeos. phibere: s; noluit: s; et docet vt
qd cūq; petiū fuerit daret. si enī q̄ ignozabant christū: ita
cōcesserunt: multo magis discipulos puenit oībus daret:
qd autē dñs: et cōfessum dimittet eos. **CHRY.** sup mat.
Intelligendū ē qz aīal postq̄ ingressū est in hierl: ad dñz
suū remissū ē a xpo. **GLO.** Uel dñs iumentoz: cōfessum
dimittet eos in dñi seruitiū mancipandos. Adhibet autē
huic facto. pphete testimoniū: vt appareat dñm oīa que
de ipso scripta erāt impleste: sed inuidia cecatos scribas et
phariseos ea q̄ ipsi legebāt intelligere noluisse. et iō seq̄t:
Hoc aut totū factū ē vt adim. qd dñs ē p. pphē. i. zacharia.

CHRY. sup matth. Scies enī ppheta maliciā iudeo-
rū qz p̄dicturi erāt christo ascēdenti in tēplū p̄monuit vt
p hoc signū cōficeret regē suū dicitē: Dicit filie syon.
RABA. filia syon historialit dñs hierlm ciuitas: q̄ sita
ē in mōte syon. mystice autē ē ecclesia fidelīū p̄tines ad sup-
nā hierlm. **CHRY.** sup matth. Ecce: ostēdis vbiūz. i.
nō carnali aspectu: s; spiritali intellectu opa virtutū eius
aspicite. An tpa qdē multi dicebāt: Ecce: vt ostēderēt qz il-
le de q̄ loq̄bat anq̄ nascēt iā erat Rex tuus. Cū q̄ viderit
eū nolite dicē: Nō habem' regē nisi cesarē. Venit tibi. Si
intelleris vt saluet te: si nō intellexeris: venit s te. Man-
suet'. Nō vt p̄p̄tentiā timē: s; vt p̄p̄t māsuetudinez
amaret. vñ non sedet in curru aureo p̄diosa purpura sul-
gens: nec ascēdit sup. feruidū equū discordiē amatoz et
litis: s; sup asinā trāq̄llitat et pacis amicā. vñ sequit: Se-
des sup asi. et pul. si. subiu. **AVG.** de cō. euā. In hoc autē
testimoniū ppheticū aliqñ diuersa ē euāgelistaz locutio
h enī matthe' sic adhibet vt asinā dicat: p̄memorasse. p-
phetā: nō aut ita se bz vel qd iōānes inipōnit: vel codi-
ces ecclesiastice interpretatiōis. lxx. Quis rei cā mibi vī q̄
matthe' hebreā lingua phibet euāgelīū p̄scripsisse. Ma-
nifestū ē aut interpretatiōē illā q̄ dñs. lxx. in nōnullis aliter
se habere q̄ inueniūt in hebreo: q̄ ea ligūā nouerūt: et qui
interpretati sunt singuli eosdem libz os hebreos. Huius
aut distācie causa si querat nihil p̄babilis estimo q̄ eos
lxx. illo spū interpretatos: quo et illa q̄ interpretabāt dicta

CA. XXI.
Cum appropinquasset hierosolymis:
et venissent betphage ad montes oliueti:
tunc iēsus misit duos discipulos dicēns
eis: Ite in castellum quod cōtra vos est: et statim
inuenietis asinam alligatā et pullum cum ea: sol-
uite et adducite mibi. Et si quis vobis aliquid di-
xerit dicite: quia dñs his opus habet: et cōfessum
dimittet eos. Hoc autē factum est: vt adimple-
retur quod dictum est per pphetam dicentē: Dicit
filie syon: ecce rex tuus venit tibi mansuetus se-